

FAIXA

ETIM. FRACTŪRIS 'en les trencadures, en els llocs fragosos' passant per *Fraiturs*, que en aquesta etapa perdé la primera r per dissimilació i després *-urs* es va reduir a *-ús*, com en totes les *-rs* catalanes. La *-r* apareix conservada en part de les citades mencions antigues. Nom homòleg del cast. *quebrada* i de la família dels cat. *frau*, *afrau*, *Fraga* (veg. *DECat* IV, 157). Quant a la vall de *Faitús* és tota ella bastant fragosa, des del Pic de *Faitús*, al peu del qual es forma; i en particular C. A. Torras (*Pir. Cat.* I, 80 i 79) diu que 10 a 0h20 de Llanars, i 0h10 abans d'arribar al veïnat, en el molí de Nonó, la vall forma «un estret de roques».

(2) Mas de Coll-*Faitús* te. Prats de Molló, a l'esq. del Tec, cosa d'un k. aigües avall de la vila, entre la 15 Querola i Teiet (XXIV, 47) (allí la *o* no es torna *ú*, com en el Ross.).

(3) La *Faitú*, o *Ribera de Faitú*, a la Baga de Cerdanya, afl. de la vall de Valcebollera (XXIII, 50.25, 51.9, 54.20); alguns aquí [i també en el (2)] ho pronuncien *fitús*, reduït. Pren nom del gran Roc de *Faitú*, a la dreta de la ribera (54.21). Brousse (*La Cerdagne Fr.*, 271) escriu *rivière de Faytou*, que C. Torras desfigura en *Feiton*, i alguns mapes francesos pitjor encara: *Faylou*. Però la forma real no és més que *fəitú*, 25 com vaig comprovar totes aquelles vegades. El gènere fem. reflecteix aquí encara el de l'etimón FRAC-TURA.

(4) *Roc de Faitú*, en el te. de La Tor de Querol, a l'E. i damunt del poble (XXIII, 63.1, 63.11) i d'altres 30 ho estenen a tot el pendent de *Rocs de Faitú* entorn d'aquell (63.19, 21, 23).

En els noms (3) i (4), també es degué dir primitivament *Faiturs* en plural, com en (1) i (2), d'on després s'extragué el singular secundari *Faitú(r)*, pensant 35 en el roc principal d'entre els que hi ha, i com he assenyalat particularment; fet comparable també al de *Puigbaladó*, el poble capcinès, que era segons l'etimologia, *Puig-baladós*. Per la menció de 1333 veiem que també hi hagué en el nom (1) un intent d'aquest 40 procés, després abandonat.

FAIXA

La *Faixa*, cornisa de prats a mig aire de la Mola, en el terme de Coratxà (XXVII, 144.12).

Cal Faixa, en el terme de Riner (Solsonès) (XLVI, 103.52).

La *Serra la Faixa*, partida del terme d'Elx (Baix 50 Vinalopó) (XXXVI, 137.5).

Les Faixes, partida del terme d'Hortells (Ports) (XXVII, 191.12).

Les Faixes, partida del terme de Vinaròs (Baix Maestrat) (XXVIII, 63.1).

Mas de les Faixes, en el te. de Pena-roja (Matarranya) (XXVII, 145.5).

Faixes, partida antiga del terme de Sant Orenç (Alta Ribagorça) documentada l'any 851: *ad Faixas* (Abadal, *Pallars i Rib.*, núm. 44).

DERIVATS

Faixat, cognom antic que apareix documentat en l'*Spill de Castellbò* (a. 1518), a Gerri de la Sal (Pallars Sobirà): *Faxat* f° 128r.

Tolls del Faixat, en el terme d'Albocàsser (Alt Maestrat) (XXVIII, 95.12).

Pla del Faixero, en el terme d'Albaida (Vall d'Albaida) (XXXII, 123.12).

Penya de Faixadera, partida del terme de l'Olleria (Vall d'Albaida) (XXXII, 103.22).

ETIM. *Faixa* 'bena, faixa' (*DECat* III, 930a14-19); junt amb aquest significat comú té també un sentit topogràfic aplicat a una cinglera o cornisa de cingle (*DECat* III, 930a40-42). J. F. C.

FALA i FALENS

Barranc de Falà, en el terme d'Ascó (Ribera d'Ebre) (XIII, 67.5).

Coll de Falens, en el terme dels Torms (Garrigues) (XII, 3.20).

ETIM. Semblen NLL d'origen àrab. Podrien ser derivats de l'àrab *fällāh* 'pagès'. El segon, plural secundari d'un lloc *Falèn*, vindria del pl. àrab *fällāhīn*. J. F. C.

FALCÓ

Coll de Falcó. Al te. de St. Salvador de Toló (Pallars Jussà): *Falcone* 1088 (Arxiu de Solsona, doc. despullat per JCor.).

Costera'l Falcó. A l'Alcora (1961; XXIX, 114).

Cap des Falcó. N'hi ha un a l'illa de Cabrera i un altre a la costa meridional d'Eivissa (*Enc. Cat.*, s. v.).

Punta Falcó. Cap a la costa alt-empordanesa, al Sud del cap de Cervera (*Enc. Cat.*, s. v.).

Remarquem encara *Mas de Falcó* a Albocàsser (1961; XXVIII, 90); *Casa Falcó*, casa patrícia, si bé moderna, a Elx (1963; XXXVI, 131); *Raval de Falcó*, al Sud de Tortosa (*Enc. Cat.*, s. v.). En plural *Els Falcons*, agregat de Penelles (Noguera) situat al Sud-Est del poble (N.C.E.C., s. v. *Penelles*).

Castell Falcó. Antic castell situat al te. de Costoja (Vallespir): *Castello Falcone* 936, *Castello de Falco* 45 Ss. XVII-XVIII (Ponsich, *Top.*, 78). L'any 1292 el castell de Falcó tenia una guarnició de 12 homes (CCandi, *Mi. Hi Ca.* I, 230).

Amb l'element *Mont-* < MONTE o *Pui(g)-* prefixat hi ha:

Montfalcó. Vora Passanant (Conca de Barberà): *lo castell de Montfalcó* 1234 (Miret, *TemplH.*, 199).

Id. te. Fet (Baixa Ribagorça): *Monfalco*, *Monfalcon* 1620 (*Bu. Ass. Exc. Cat.* XI, 127), *Monfalcó* 1600 (Agud, *Señ. de Concas*, 122, n. 2).

55 *Montfalcó d'Agramunt* (*munfalkó*, Casacuberta). Al terme d'Ossó de Sió (Baix Urgell). Sembla que s'hi refereix la menció *Montefalcone* 1196 (Kehr, *Paps-turk*, 573).

Montfalcó Murallat. Al te. de les Oluges (Segarra): 60 *Munt Falcho* 1359 (*CoDoACA* XII, 59), *Munt Falcho*